Dr. Öğr. Üyesi Mesut Koç

www.mesutkoc.com

Kamu Yönetimi II

Bürokrasi ve Bürokrasinin Sorunları

Kaynak: Kamu Yönetimi, Prof. Dr. Bilal Eryılmaz, Umuttepe Yayınları, 2018, vd.

Bürokrasinin Sorunları

Bürokrasi, belirli özelliklere sahip bir örgüt biçimi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım **Weber** ile birlikte ortaya çıkmıştır. Bürokrasi konusundaki egemen anlayış, Weber'in tanımı etrafında toplanmıştır. Weber'e göre bürokrasi, işbölümü, otorite hiyerarşisi, yazılı kurallar, yazışmaların ve faaliyetlerin dosyalanması, gayri şahsilik, disipline olmuş bir yapı ve resmi pozisyonlardan oluşan bir örgüt biçimidir. Bu anlamda bürokrasi, rasyonel örgüt biçimidir, teknik olarak diğer örgüt biçimlerinden üstündür.

Bürokrasi sabit bürolardan (dairelerden) ve resmi yetkilerden oluşur. Her bir büronun görevleri, yetkileri ve otoritesi formel kurallarca düzenlenmiştir. Dolayısıyla istikrarlı ve düzenli bir işleyişe sahiptir. Bu sistemde bürokratın bürokraside kurallara göre davranması beklenir. Büro da kurallara göre işler. Kurallar olaylara tatbik edilirken beşeri faktörler dikkate alınmaz. Özel sektörde de bu örgütlenme yaygındır. Kural olarak bürokratik örgüt yapısında kayırma olmaz. Ancak….?

Bürokrasi, kamu yönetiminin eş anlamlısı olarak da kullanılır. Siyasi sistemin kamu yönetimi kolu olarak da tanımlanır. Bürokrasi devlet yönetiminde çeşitli idari görevleri-işleri yerine getirmek için modern hükümetler tarafından yönetilen ve çeşitli kamu kurumlarından oluşan örgütler bütününe verilen addır. Özel sektörden ziyade kamu sektöründeki yönetimi ifade etmek için kullanılır.

Bürokrasinin Sorunları

Bürokrasinin **örgütsel sorunları**,
- merkeziyetçilik,
- örgütsel büyüme,
- yönetimde gizlilik, dışa kapalılık ve şeffaflık,
- yönetimde tutuculuk olarak 4 başlıkta listelenebilir.

Türkiye'nin Tanzimat'tan beri en önemli sorunu yönetimde merkeziyetçiliktir. Merkeziyetçilik, kamusal kaynakların ve yetkinin başkent örgütlerin tarafından kullanılması şeklinde özetlenebilir. Merkeziyetçilik iki şekilde kendini göstermektedir. Birincisi coğrafi merkeziyetçilik, diğeri ise örgütsel merkeziyetçiliktir. Coğrafi merkeziyetçilik, merkezi yönetimin taşra kuruluşlarına ve yerel yönetimlere karar alma ve bunları uygulama konusunda çok az yetki verilmesidir. Örgütsel merkeziyetçilik ise bir kurumda karar alma ve uygulama yetkisinin en üst otorite ve organlarda toplanmasıdır. Merkezi yönetimin taşra kuruluşlarının fazla yetkili olmadığı durumda çözümü bütünüyle başkente yazmak suretiyle çözmeye çalışması ve kırtasiyeciliğin artması, işlemlerin süresinin uzaması ve hatta gecikmesi ve bunlarında verimsizliğe yol açması örnek gösterilebilir.

Bürokrasinin Sorunları

Bürokrasinin **işlemsel sorunları**,
- kuralcılık ve sorumluluktan kaçma,
- yönetimde siyasallaşma ve kayırmacılık,
- yolsuzluk ve rüşvet,
- aracılar yoluyla işlemleri yürütme olarak 4 başlıkta listelenebilir.

Kuralcılık, genellikle yasaların ayrıntılı olarak düzenlenmesi ve yöneticilerin, olaylar ve sorunlar karşısında inisiyatif kullanmamasının bir sonucudur. Kuralların ayrıntılı olması ve personele takdir hakkının verilmemesi, bir yönüyle yasama organının bürokrasiyi kendi iradesi paralelinde işletme arzusuna yöneliktir.

Kuralcılık bürokratların ya da memurların kendilerini denetim riskinden korumak için başvurdukları bir yöntemdir. Çünkü bürokraside, yöneticilerin sorumluluğu, hizmetlerin verimli ve etkin olarak yürütülmesine değil, işlemlerin kurallara uygun olup olmadığına göre değerlendirilir. Ayrıntılı kurallar, yönetimin işleyişini yavaşlatmakta, tembel yöneticiye mazeret kaynağı oluşturmakta ve yetkilerin kötüye kullanılmasına ortam hazırlamaktadır.

Öte yandan ayrıntılı kurallar zamana ve yeni şartlara karşı fazla dayanamaz, kısa sürede eskir ve bu sebeple sık sık kanun ve yönetmelik değişiklikleri olur.

Teşekkür Ederim.

Kamu Yönetimi II